

ÇOCUKLARDA ÖZGÜVEN GELİŞİMİ

Çocukta özgüven doğumla gelişmeye başlar, erken yaşlarda da kesinlik kazanır ve 9-10 yaşına kadar gelişmeye devam eder.

Özgüven hayat boyu gelişmeye devam eden bir olgudur.

Çocuklar ergenlikle beraber özgüvenlerini değerlendirmeye ve şekillendirmeye başlar.

Anne Baba Tutumları

Çocuğun karşılaşmış olduğu ilk sosyal çevresi ailesidir.

Bu ilk sosyal çevre çocuğa vermiş olduğu tepkileriyle ve göstermiş olduğu davranışlarıyla onun bütün gelişim sürecini etkiler. Çünkü çocuk yaşamış olduğu sosyal çevreye göre davranışlarını şekillendirir.

İlk yıllarda ailenin çocuğa verdiği mesajlar doğrultusunda gelişen özgüven, çocuğun okula başlamasıyla ailenin yanı sıra öğretmen ve arkadaşları gibi diğer kaynaklardan beslenir.

En önemli ilişki anne babasıyla olan ilişkidir (ve bu ilişki yaşamsal bir önem taşır)

İyi-kötü, doğru-yanlış, günah-sevap ve diğer toplumsal değerler ailede kazanılır.

Çocuğun fiziksel ihtiyaçları ailede karşılanırken çocuk psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını ilk defa ailede öğrenir ve tatmin eder.

Fiziksel İhtiyaçlar

- Barınma
- Korunma
- Beslenme
- Uyku
- Giyinme
- Oyun

Psikolojik Ve Sosyal İhtiyaçlar

- ❖ Güven
- ❖ Sevme
- ❖ Bağımsızlık
- ❖ Bir gruba ait olma
- ❖ Sorumluluk
- ❖ Bir işi başarma
- ❖ belirsizlikten korunma,
- ❖ kuralları öğrenme,
- ❖ saygıyı, hakları ve ödevleri,
- ❖ mülkiyet hissi

Kişiliğin sağlıklı temelleri ailede atılmaktadır. Sevgi ile büyüyen çocuk hayata güvenmeyi ve diğer insanlara sevgiyle yaklaşmayı öğrenir.

Temel güven duygusu böyle bir aile ortamında gelişir, olgunlaşır ve hayat boyu devam eder.

Çocuklarının, kendisine önem veren, kendine yeterli davranabilen, özgüvenli bir birey olarak yetişmesinde, anne babanın davranışlarının büyük etkisi vardır.

İç saygı, benlik kavramının değerlendirilmesine bağlı olarak geliştiğine göre, bu değerlendirmenin çıkış noktası anne babanın çocuklarına gösterdikleri sevgidir.

Özgüveni güçlü bir çocuk mutlu ve başarılı bir yetişkin olma şansını yakalamış demektir (Mckay ve Fanning, 1998).

Ceza-Şiddet

Korkutma, sindirme, şiddet uygulama gibi yöntemler çocukların içe kapanık ve saldırgan olmalarına sebep olur.

Şiddetin ve baskının hakim olduğu ailelerde çocukların kaygı düzeyi yüksektir ve güvende hissetmezler. Bu da benlik saygısını olumsuz etkiler.

Bunların aksine anne babanın sevgi dolu yaklaşımı çocukta güvenlik hissini ve yüksek benlik saygısını oluşturur.

Başarı

Başarı bir ihtiyaçtır.

Çoğunlukla eleştirilen başarıları takdir edilmeyen baskının hakim olduğu, otoriter, mükemmeliyetçi ailelerde

çocuklar başarısızlığı değersizlikle eş değer tutabilirler.

Başarısız olduklarında dışlanacaklarını, sevilmeceklerini düşünürler.

Bu sebeple ailenin çocuğun başarılarını takdir etmesi, çocuğun gelişimine ve potansiyeline uygun sorumluluklar verip uygun beklenti içinde olması özgüven gelişimi açısından çok önemlidir.

Çocuğun gelişimine uygun sorumluluklar verip başarıma hissini yaşamasını sağlayın.

Çocuktan potansiyelinin üstünde hedefler beklemeyin. Başarı sevginin bir koşuluymuşçasına mesajlar vermeyin.

Genetik Etki

Bazı yaklaşımlara göre, insan kişiliğinin %30-40'ı genlerden gelen özelliklerle şekillenir; %60-70'i ise öğrenme ile edinilir.

Bazı kişiler içe dönük, bazı kişiler ise dışa dönük olabilir.

Dışa dönük çocuğu içe dönük yapmaya çalışmak ya da içe dönük çocuğu dışa dönük yapmaya çalışmak kişinin zaten genetiğine uygun olmadığından uğraşlar sonuçsuz kalır. Çocuğun kendine güveni azalır.

Bu durumda anne baba çocuğun mizacına saygı duymalıdır.

Okul ve Öğretmen

Çocuğun aileden sonra olumlu benlik gelişiminde en etkili olan okul ve öğretmenleridir.

Özgüven, yapılan başarı ve olumlu davranışlarla değişebilen bir özellik taşır. Çünkü her birey bir şeyler yapabileceğine inanmak ister ve başardıkça kendine olan güveni artır.

Kendini okulda başarılı gören, öğretmeni tarafından sevildiğini düşünen, resim, müzik, spor gibi alanlarda yetenekleri olduğunu düşünen ve ailesi ve öğretmenleri tarafından desteklenen bireyin benlik saygısı artar.

Çocukların Daha Yüksek Düzeyde Özgüvene Sahip Olması İçin Şu Öneriler Yapılabilir:

1. Çocuklara gelişim seviyesine uygun sorumluluklar verilerek başarıma duygusu tatmin edilmelidir. Çocuklardan potansiyeline ve yeteneklerine uygun hedefler beklenmelidir. Resme yeteneği olmayan bir çocuktan çok iyi resim yapması beklenmemelidir.
2. Öğrencilerin özgüven duygularının gelişimini desteklemek amacıyla, ailelere demokratik ana baba tutumunu benimsemeleri önerilir. Baskının hakim olduğu, mükemmelin beklendiği, ilginin sevginin olmadığı ya da sınırların çok gevşek olduğu bir ortamda benlik gelişiminde olumsuz sonuçlar olacaktır.
3. Baskıcı, koruyucu ve ilgisiz ana-baba tutumlarının çocukların özgüven duygularını gelişimini olumsuz yönde etkilediği düşünülerek, ebeveynlere bu tutumlarının sergilenmemesi önerilir.
4. Öğretmenler düşük özgüven duygusuna sahip olan çocuklara sınıf içinde

yeteneklerini sergileme ve kendilerini ifade etme fırsatı vererek bu konudaki gelişimlerini desteklemelidirler.

5. Araştırma sonucunda baskıcı, koruyucu, ilgisiz ana-baba tutumunu sergileyen velilerle, öğretmenler tarafından görüşmeler yapılarak veliler bilgilendirilebilir ve sergiledikleri yanlış tutumların engellenmesi sağlanarak, uygulandığında çok fayda sağlanabilir.
6. Çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailenin çocuğa karşı vermiş olduğu tepkilerin ne denli önemli ve etkili olduğu düşünülerek ailelerin bu doğrultuda davranışlarını şekillendirmeleri önerilir.
7. Hem evde hem okulda her çocuğun yapabileceği bir şeyi ortaya çıkarmak için çocuğun ilgisi doğrultusunda farklı yaşantılar deneyimlemesine fırsat verilmelidir.

Kaynakça:

GÜNALP,A.(2007), Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.